

ΠΑΡΕΞΗΓΗΣΗ Η ΚΑΤΙ ΑΛΛΟ; ΕΜΕΙΣ ΘΕΛΟΥΜΕ ΤΗΝ ΔΙΑΣΩΣΗ ΤΗΣ ΒΛΑΧΙΚΗΣ ΛΑΛΙΑΣ!

**Γράφει
ο Γιάννης
Τσιαμήτρος
εκπ/κός-
χοροδι-
δάσκαλος**

Στο σημερινό μας σημείωμα παραθέτουμε δύο αποσπάσματα από δημοσίευμα του Συλλόγου Βλάχων της πόλης μας στις τοπικές μας εφημερίδες 'ΛΑΟΣ' και 'ΕΠΙΚΑΙΡΑ' στις 17-16 /10-2010:

«Με αφορμή κείμενο του κ. Τσιαμήτρου που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα ΛΑΟΣ (16-17/10/2010) και για πλήρη και αντικειμενική ενημέρωση των αναγνωστών, το Δ/Σ του Συλλόγου Βλάχων Βέροιας επισημαίνει: Ο "αρθρογράφος" Κ. Τσιαμήτρος, επιλεκτικός αντιγραφείας και συχνά διακινητής υποβολιμαίων κειμένων, έχει αναγάγει τελευταία εαυτόν σε βλαχολόγο, τιμητή των πάντων, και με τα δημοσιεύματά του αναπαράγει κοινολογίες, στερεότυπα και ιδεολογήματα του παρελθόντος, καταδικασμένα στη συνείδηση του λαού. Παρερμηνεύοντας την απαξίωση του Συλλόγου για τα δημοσιεύματά του, συνεχίζει να κινδυνολογεί και να διατυπώνει αιχμές (και από το Face Book), ενάντια σε όσους δραστηριοποιούνται για τη διατήρηση της βλάχικης παράδοσης, επισημαίνοντας κινδύνους του παρελθόντος, και προσπαθεί, ανεπιτυχώς βέβαια, να υπονομεύσει τις προσπάθειες του Συλλόγου για τη διατήρηση και διάσωση της βλάχικης γλώσσας.»

«Κάποιοι συγκεκριμένοι κύκλοι, που θεωρούν τη γλωσσική ετερότητα και ποικιλία 'κατάρα' για το τόπο και όχι 'ευλογία', - ανάμεσά τους ο κ. Τσιαμήτρος και δυο τρεις άλλοι στο νομό - σκεπτόμενοι με όρους του 19ου αιώνα, σαν σε διατεταγμένη υπηρεσία, αποκρύπτουν την αληθινή τους πρόθεση: την εξαφάνιση της βλάχικης γλώσσας.»

Στην συνέχεια παραθέτουμε αποσπάσματα σε εισαγωγικά από άρθρα του κ. Τσιαμήτρου. Τα άρθρα του για τους Βλάχους είναι 45. Αυτά είναι γεμάτα με βλάχικη λαλιά, με αυθεντικό τρόπο και ελληνική γραφή, όπως επιώθηκαν από γνήσιους Βλάχους. Επειδή ο χώρος ενός σημειώματος δεν μας επιτρέπει την καταγραφή όλων των λέξεων και φράσεων της βλάχικης λαλιάς των άρθρων, αντιγράφουμε ελάχιστα αποσπάσματα μόνο από 3 σημειώματα (από έθιμα της παράδοσης των Βλάχων).

1. ΕΘΙΜΑ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ ΣΤΟΥΣ ΒΛΑΧΟΥΣ. «Οου αρόδου, φάτσα αρόδα = Κόκκινο αβγό, κόκκινο πρόσωπο. Κα όου αρόδου śi kă κιάτρă σάνάτόσου = Σαν αβγό κόκκινο και σαν πέτρα γερός. Γκίνι βινίς όου αρόδου, σάνάτόσου kă κιάτρă μι αφλάς, σάνόσου kă κιάτρă σμι αλάς = Καλώς ήρθες κόκκινο αβγό, γερό σαν πέτρα με βρήκες, γερό σαν πέτρα να με αφήσεις. Γκίνι βίνις λούνα αλ Παști, ιό κα τίνι, ś'τίνι κα ιό, μπάρμπα ατά πᾶν λα κέπτου, μπάρμπα αμιά πᾶνᾶ ντι μπάντι, kătă αρίνα άρι μπάντι, τούτσ παράτσλι του πούνγκᾶ άλι τάτα = Καλώς ήρθες φεγγάρι του Πάσχα, εγώ σαν και σένα και συ σαν εμένα, τα γένια τα δικά σου ως το στήθος, τα δικά μου ως το χώμα, όση η άμμος καταγής, τόσα τα χρήματα στο κιμέρι του πατέρα.»

2. ΕΘΙΜΑ ΑΝΥΠΑΝΤΡΩΝ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ ΤΩΝ ΒΛΑΧΩΝ. «Βίνιρι ιάσι τζούα αλ Στα Βίνιρι = Η Παρασκευή είναι η ημέρα της Αγίας Παρασκευής. Φλοάρᾶ γκαλμπινιουάσᾶ, τζᾶ αλ φεάτελορ, σγίνᾶ ζμ'ατζιούτᾶ, Ντουμάνικα ταχινᾶ, ś Λούνι σιάρᾶ. Πρι αροάουα μπράτσᾶ, πρι κάλου νι-γκάλτσάτου śι πρι κάλε νι-κάλκᾶτᾶ. Πρι τζιόνε νινσουράτου, πρι φιάτᾶ νι-μᾶρτᾶτᾶ, νᾶ ούντρου του μινεΐ, του γκορτσέΐ, του κᾶΐσι ν-φλουράτσι = Λουλούδι κιτρινόχρωμο, ανάγγειλε των κοριτσιών να'ρθουν να με βοηθήσουν την Κυριακή το πρωινό κι απόβραδο Δευτέρας. Στη δροσοστάλα αγκαλιά, σε άλογο απετάλωτο και σε δρομάκι απάτητο Πάνω σε νιο ανύμφευτο, σε ανύπαντρο κορίτσι, μες τις μηλιές, στις αχλαδιές, στις ανθισμένες καΐσιές.. Λιλίτσια ντι τ'μούντι, śι αμᾶρᾶντᾶ ντι τ' kᾶμπου, τζᾶ άλι φεάτελορ, śι γινᾶ śι νι μι αντούνᾶ, Ντουμάνικᾶ ταχινᾶ = Λουλούδι μου βουνίσιο κι αμᾶραντε του κάμπου, ανάγγειλε των κοριτσιών να'ρθούν να με μαζέψουν την Κυριακή το πρωινό»..

3. ΕΘΙΜΑ ΒΛΑΧΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΚΕΤΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΓΕΝΝΑ. «Γκίνι βίνιρι, φιάτᾶ αμιά, κου αράουᾶ βίνερι, κου αράουᾶ σ'φούγκᾶ, φιτσίόρλου σᾶ νᾶ αντούκᾶ = Καλώς κοπιάσαν, κόρη μου, σαν τη δροσούλα ήρθαν, σαν τη δροσιά να φύγουνε, το αγόρι να μας φέρουνε. Νούνε, σ'τσᾶ μπᾶνεάτζᾶ νάουα νουμᾶ = Νουνέ, να σου ζησει το νέο όνομα. Πᾶριντσι, σβᾶ μπᾶνεάτζᾶ νουμᾶ, śι κου ούνᾶ φιάτᾶ = Γονείς, να σας ζησει το όνομα και με μια κόρη».

Τα συμπεράσματα στον αναγνώστη... Πού φαίνεται ότι εμείς υπονομεύουμε την βλάχικη λαλιά; Όποιος αναγνώστης επιθυμεί να έχει ολοκληρωμένη ενημέρωση (και όχι επιλεκτική) δεν έχει παρά να ζητήσει όλα τα άρθρα του κ. Τσιαμήτρου στο τηλ. 6946461136, τα οποία μπορεί να προμηθευτεί και σε ηλεκτρονική μορφή, ή από το αρχείο της εφημερίδας, που συνεργαζόμαστε.

Τελεσιδικά δεν θα επανέλθουμε ποτέ άλλη φορά σε αντιπαράθεση με κάποιους για το θέμα της λαλιάς, της ιστορίας και της παράδοσης των Βλάχων. Δεν έχει νόημα. Άλλωστε αυτό (η αντιπαράθεση) νομίζουμε ότι δεν θα ενδιέφερε το αναγνωστικό κοινό. Ωστόσο, χρώστούμε και οφείλουμε να προσπατεύσουμε τον εαυτό μας με μια ήπια και πολιτισμένη απάντηση, με στοιχεία, στην λασπολογία (με κραυγές), όπως 'επιλεκτικός αντιγραφείας', 'διακινητής υποβολιμαίων κειμένων', 'τιμητής των πάντων', 'σαν σε διατεταγμένη υπηρεσία', 'αληθινή του πρόθεση: η εξαφάνιση της βλάχικης γλώσσας'.

Σημ: Προτιμούμε το ελληνικό αλφάβητο για την καταγραφή των βλάχικων διότι απευθυνόμαστε σε Έλληνες. Άλλωστε οι πρώτες μαρτυρίες των βλάχικων σε γραπτές φράσεις και γραπτό λόγο ήταν σε ελληνικό αλφάβητο: π.χ Α. (φράση) 'Τόρνα, τόρνα φράτερ' = γέρνει-γέρνει αδελφέ ή γύρνα-γύρνα αδελφέ, βυζαντινός χρονογράφος Θεοφύλακτος Σιμοκράτης, 6ος μ.Χ αιώνας. Β. (λόγος) 'Βίργιρε 'Μούμα-λ τουμνεζί ώρε τρέ νόΐ πεκετόσσοι' = Παρθένος η μητέρα του Θεού δεήσου και για εμάς τους αμαρτωλούς., Νεκταρίου Τέρπου σε ξύλινη εικόνα Νεκταρίου Τέρπου το 1731 μ.Χ στο χωριό Αρδενίτσα, πεδιάδα της Μουζακιάς στην Αλβανία). (Χρησιμοποιήσαμε μόνο τα σύμβολα ś και ᾶ για το παχύ σίγμα και άφωνο φωνήεν, αντίστοιχα.)